Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Một năm.	Các làng và	Các công-sở	Sáu tháng.	Ba tháng.	Một tháng.
Hanoi	6 $ 00	6 $ 00	»	3 . 00	1 . 50	0 . 50
Người đem đến nhà	6 $ 90	7 $ 00	5 . 00	3 . 50	1 . 75	0 . 60
Gửi về đầy tỉnh	6 $ 30	6 $ 30	5 . 00	3 . 25	1 . 60	0 . 55
Bán rời, Tại Phủ và các Đại-lý Hanoi	6 $ 30	6 $ 30	3 . 00	3 . 20	1 . 60	0 . 55
Nước ngoài	6 $ 50	9 $ 00	9 . 00	3 . 50	1 . 65	0 . 60
				4 . 50	2 . 25	0 . 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. B. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOÀN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au cen. timètre de hauteur, sur 0 = 088 de large.

4 pages

Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ le ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái kết-quả cuộc đấu-xảo Marseille với tiền-đồ kinh-tế xứ Đông-pháp ta

Cuộc đấu xảo Marseille nay đã gần đến lúc hoàn-thành ; những sản-vật cùng hóa hạng của xứ Đông-pháp ta đem trần-thiết tại trên trường đấu xảo trong mấy tháng trời nay, trước con mắt quan-sát của hàng mấy trăm vạn những khách du-lãm hoàn cầu, thật đã đủ khiến cho các nhà chế tạo to, các hội buôn bán lớn suốt trong thế-giới này đều đâu cũng hiểu rõ xứ ta là một cái vựa rộng ba trăm ngàn ki-lô-mét vuông, của nối của chìm còn sức tích không biết cơ-man nào là sản-vật rất phong, hóa hàng rất quí. Tiền-đồ kinh-tế xứ Đông-pháp từ nay thật đã mở được một cái sinh diện mới ở trong thị trường thế-giới rồi.

Ôi ! Xứ ta là một xứ lớn trong châu Á, ruộng lúa nhiều, đồng điền tốt ; làm sản thì đủ các giống danh-mộc, khoáng-sản thì đủ các loài ngũ kim ; hải-ngạn cực dài, ngư lợi cũng thịnh ; cao-nguyên cực rộng, mục trường cũng nghi ; gia dĩ khí hậu ôn-hòa, rất thích về nghề giồng tỉa ; nhân công thừa thãi, rất tiện về sự mở mang ; phàm những cái yêu-tố làm giàu, không một cái gì thiếu. Người các nước có chỗ khổ về khí-hậu lạnh-lẽo, có chỗ khổ về ruộng đất xấu-xa, nơi thì hiểm vì vật sản hiếm-hoi, nơi thì hiểm vì nhân-công thiếu-thôn, mà người ta chỉ cậy có tinh-tâm nghị-lực, cũng lấy cái sức người khôn-khéo mà phá nổi cái trở-lực thiên-nhiên. Người mình được sinh trưởng ở trên cái quốc-thổ quí báu này, thiên-thời địa-lợi, hưởng-thụ biết bao nhiêu cái sung sướng hơn người, chỉ vì thiếu cái năng - lực kinh - doanh, thành ra mấy ngàn năm nay, kho vàng đụn bạc bỏ mai-mỏt ở trong đám đồng không mông quạnh, rừng rậm hang sâu, mà nước vẫn không giàu, dân vẫn không thịnh. Trong thị-trường thế-giới hình như không ai biết đến cái tên xứ Đông-pháp là xứ nào.

Từ khi nhờ có nhà-nước Bảo-hộ, mới rộng lối giao thông, mở đường hưng lợi, mà số hàng hóa xuất càng nhập càng đã thấy mỗi năm mỗi tăng lên lên nhiều. Song người mình giao thông còn ít, sự mậu-dịch của xứ ta thuỡ nay ở trong các thị-trường thế giới phần nhiều qua cái tay mói-giới của các nhà ngoại thương ; có nhiều thứ sản-vật hóa-hạng của ta mà đến các thị-trường thế-giới thành ra của Tàu của Nhật ; cho nên sản vật hóa-hạng của mình vẫn không tìm được mối bán, mà bán cho cái bọn cu-trung đó thì chỉ phải chịu cái giá không đâu hạ bằng ; vì thế mà địa-lợi không thể nào mở-mang, nhân-công không thể nào phát-triển được.

Nay nhà nước Bảo-hộ muốn vì xứ Đông-pháp ta mưu chiếm được một cái địa-vị lớn-lao trong thị-trường thế giới, trong cuộc đấu xảo, để cho xứ ta được dự một phần rất trọng-yếu hơn cả các thuộc-địa kia ; sản-vật và hóa hạng xứ ta, gặp được cái cơ-hội tốt này, thật không còn có cái dịp quảng cáo nào rộng rãi mà lành-chóng hơn nữa.

Nhưng ta muốn lợi dụng được cái dịp quảng-cáo ấy mà tiếp rước lấy những khách mua hàng của ta, thì ta phải có nông-sản cho thật dư-dật, nguyên liệu cho thật phong - doanh và chế-tạo phẩm cho thật tinh hảo mới được. Cứ lấy số trung-bình giá hàng hóa ta xuất càng trong mấy năm trước mà nói, đại-ước có một thứ gạo thì được chừng hơn 187 triệu phật-lang (quan tiền tây) còn bắp được chừng hơn 7 triệu phật-lang, tiêu được chừng hơn 3 triệu phật lang, bông được chừng hơn 4 triệu phật lang, quế được chừng hơn 2 triệu phật lang, dừa khô được chừng hơn hai triệu phật lang, cao-xu được chừng hơn một triệu phật lang, chè được chừng hơn 1 triệu phật lang, tơ sống được chừng ngót 2 triệu phật lang, sơn được chừng ngót 1 triệu phật lang, đường đen được chừng ngót 1 triệu phật lang, vừng được chừng hơn 40 vạn phật lang, hột cà-phê được chừng hơn 40 vạn phật lang, đậu được chừng hơn 30 vạn phật lang, hột thầu - dầu được chừng hơn 30 vạn phật lang, mây được chừng ngót 40 vạn phật lang, cá khô cá muối được chừng hơn 10 triệu phật lang, thú vật được chừng ngót 4 triệu phật lang, da sống được chừng hơn 4 triệu phật lang, than đá được chừng hơn 11 triệu phật lang, kẽm được chừng hơn 2 triệu phật lang, các đồ mỹ-thuật như hàng thêu, hàng khảm, hàng đồng, hàng sơn, v. v. được chừng hơn 5 triệu phật-lang. Vậy nếu khách mua hàng mà hỏi mua thêm nhiều nữa lên, thì ta lấy đâu mà bán ? Tuy bãi ruộng mông-mênh, mà không cấy bừa, lấy đâu làm gạo. làm khoai, làm bắp, làm đậu ? tuy núi đồi bát-ngát, mà không khai khẩn, lấy đâu làm dầu, làm nhựa, làm chè, làm bông ? không giồng dâu chăn tằm nhiều, lấy đâu được nhiều tơ ? không giồng gai giồng đay nhiều, lấy đâu được nhiều sợi ? có đồng cỏ tốt, mà không chăn nuôi kỹ, làm sao cho súc sản được phong ? có bờ biển dài, mà không chài lưới giỏi, làm sao cho ngư-lợi được thịnh ? có khoáng-sản mà không biết khai-thái, thì thiếc, chì, đồng, sắt, mấy muốn năm cũng cứ để vùi sâu, có lâm-sản mà không biết giồ-gìn, thì sến, táu, đinh, lim, chẳng bao lâu cũng thành ra trọc trọi ; có nhân-công mà không khéo lợi dụng, thì chế-tạo-phẩm mong gì được nhiều ; có công-nghệ mà không biết khoáng-trương, thì đường tiêu-thụ mong gì được rộng. Như thế chẳng là phụ cái lòng của nhà-nước Bảo-hộ chỉ đường dắt nẻo mà làm hư mất cái công-dụng quảng-cáo về cuộc đấu-xảo này dư ?

Hỏi quốc-dân ta ơi ! Cái tương lai của cuộc kinh tế nước nhà, sau cái cuộc đấu xảo Marseille này, tiền-đồ như gấm như hoa, thất có một cái hi-vọng rất tốt ; mà đạt được cái hi-vọng ấy, cốt trông ở cái năng-lực kinh doanh của cuộc dân ta.

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ - TUYẾN - ĐIỆN

Bordeaux ngày 7 Septembre 1922

Quan Sembat tạ thế. — Phu-nhân tự-tử

Ông thứ dân nghị viên về đảng xã-hội, tên là Sembat, bất thình lình tự-tử ở Chamonix. Ngài có lĩnh chức Thượng-thư bộ Công-tác trong buổi chiến tranh. Phu-nhân là một tay hội-viên nổi tiếng, quyết không sống một mình, bèn tự-tử.

Hội Vạn-quốc

Kỳ đại hội-đồng hội Vạn-quốc đã cử những viên sau này vào chức phó hội trưởng : MM Balfour, (nước Anh), Hanotaux (Đại pháp), Comez, (Bồ-đào-nha), Branting (Thuỵ-điển), Gimeno (Tây-ban-nha), Nintchitch, (nước Yougoslavie). M. Léon Bourgeois đã có lời nói những ông hội-viên nào muốn bàn cho ngài thì nên bàn cả cho M. Hanotaux.

Viên thủ-tướng nước Áo Seipel vẫn điều-đình với các ông hội-viên trong hội Vạn-quốc. Các báo quán đồng-thanh nói rằng cần phải duy-trì lấy cuộc tự-lập của nước Áo.

Sáng hôm thứ tư, các đại-biểu lại xét lại bản tờ trình đại-cương, M. Radef (nước Bảo) có đọc diễn-văn cảm tạ tòa trị-sự hội Vạn-quốc về những công việc của hội-đồng. Ông biểu đồng tình với M. Murray (Nam Phi-châu) về việc bảo-hộ các tiểu dân. M Robert Cécil kể những kết-quả của hội-đồng đã gây được, và ông có nói rằng hội Vạn-quốc không điều-đình cho xong cuộc cạnh-tranh của hai nước Hy-lạp và Thổ-nhĩ-kỳ thực là một việc đáng tiếc lắm vậy. Ông lại nói về việc nước Nga, hội Vạn-quốc chưa hết sức lo-liệu, còn cái vấn-đề nước Áo cứ như ý ông là một vấn-đề quan-trọng lắm. Ông lại nói : Bao nhiêu vấn-đề có thể gây nên cuộc chiến-tranh, hội Vạn-quốc đều phải lưu tâm đến cả. Viên đại-biểu nước Letlonie, thì xin hội-đồng ưng chuẩn một khoản cấp lương về cái vấn-đề tiền dân. Viên đại-biểu Nouvelle Zélande xin lập một hội-đồng coi về cái vấn-đề nô-lệ. Viên đại-biểu nước Finlande thì xin hội-đồng lưu tâm đến cái mối tranh đoan của hai nước Carélie và Russie (Nga).

Sáng hôm thứ năm này, lại sẽ họi nghị.

Hội Vạn-quốc có lại-các cho các báo-quán như sau này :

Ngày hôm thứ năm tại kỳ đại hội-đồng, hội Vạn-quốc đã tuyển cử ra sáu viên phó hội-trưởng. Số người dắn phiếu là 44. Số phiếu của mỗi người như sau này : Lord Balfour (Anh) 38 ; M. Hanotaux (Pháp) 38 ; M. Gomez (Bồ-đào-nha) 37 ; M. Branting (Thuỵ-điển) 33 ; M. Gimeno (Tây-ban-nha) 25 ; M. Nintchitch (Yougoslavie) 25.

Đoạn, đại hội-đồng lại bàn đến cái bản tờ trình về công việc của tòa trị-sự và của bộ thư ký trong năm vừa qua. M. Radef (đại-biểu nước Bảo) có khen ngợi công việc của tòa trị-sự. Nhờ về những lời của tòa trị-sự khuyên bảo, mà cuộc giao-tế của nước Bảo và các nước liên cận khỏi phải sinh ra khó khăn. Nhờ về tòa trị-sự ngăn các nước ấy có thể trực-tiếp điều đình với nhau được. Nếu hội Vạn-quốc có định thi-hành một phương sách nào để bảo-hộ các tiểu dân một cách công-hiện, thì nước Bảo xin sẵn lòng tuân theo.

Lord Robert Cécil (Nam Phi-châu) nói rằng nghe bản tờ trình biết rõ cái giá trị các công việc của tòa trị đã gây được. Sau có thuật qua lại các công việc về đường chánh trị và về đường chuyên-môn. Ông có nói kỹ về việc tòa trị-sự giải quyết các vấn-đề những đảo Aland, xứ Haute Silésie, xứ Albanie, M. Robert Cécil nói rằng các vấn-đề liệt-quốc nên giao cho hội Vạn-quốc giải quyết, thực được nhiều điều lợi-lợi. Vậy hội Vạn-quốc phải cố gắng mà thi-hành cái nghĩa-vụ, cái công-việc của mình.

M. Arthur Maillard (Nouvelle Zélande) có nói đến hội-đồng liệt-quốc coi về việc kiểm duyệt sự bán rượu mạnh ở Phi-châu. Ông xin lập một hội-đồng điều-tra về việc dùng người làm nô-lệ ở Phi châu.

M. Halsli (Finlande) nói rằng chánh phủ Xô-viết không chịu giải quyết cái vấn-đề Carélie orientale.

Việc miền Đông-âu

Các báo quán có đăng lại tin người Thổ-nhĩ-kỳ chiếm Bronsse và Alacheir. Quân tình nước Thổ đã tiến lên đến Haute Dembji Dagess ; hiện nay đương tiến về đường Smyrne. Từ khi khởi trận chiến tranh nay, người Thổ đã tiến được hai trăm kilomètres.

Còn như viên ngoại-sứ mới Trisoupis, thì dư luận nước Hy-lạp lấy làm hoan nghênh lắm.

Các viên lĩnh sự ở Smyrne đã trù-tính để bảo hộ nhân dân và các hội.

Hai chiếc tuần-dương Đại-pháp là Edgar Quinet, và Ernest Renan hiện vẫn đóng ở Smyrne.

Quan đại-sứ nước Ý ở Athènes đã trách quan Ngoại-vụ bộ thượng-thư về việc xảy ra Pirée mà hai người tình nước Ý ở Constantinople trở về đã bị người Hy-lạp giết.

Hải cốt hai nhà mạo hiểm

Hội-đồng Địa-chất ở Pétrograd nói rằng xác nhà mạo hiểm cũng đi với nhà mạo hiểm Amundsen, tên là Tessem và Knudsen hiện đã thấy ở Pyassina gần bờ sông.

Thị giá quốc-trái. — 3%. 61.80 4/. 1918 63,20 — 5%. 1915 1916 76 70 — 5%. 1920 88,90 — 6.% 1920 91.

Tin Trung-hoa

Ngày 31 Août

Việc Nội-các mới

Vương chí Tường phụng mệnh Lê-nguyên-Hồng đến Lục-dương hỏi ý-kiến Ngô-bội-Phu về việc Nội-các mới, về thuật ý Ngô muốn để cho Vương-sùng-Hoạt đảng lý Nội-các, đối với những nhân viên chỉ định trong tòa Nội-các Đường-thiệu-Nghi, cực lực phản đối. Cao-ân-Hồng và Tôn-đan-Lâm(hai người tâm phúc của Ngô ở tại Sắc-kinh) mật khuyên Ngô bết sức giúp Vương tổ chức Nội các vì Vương là người để khu-xử. Ngô chả-trì việc ấy kiên-quyết lắm. Hiện Ngô đã có điện xin Lê-nguyên Hồng ấy Vương tổ-chức Nội-các lại, mau giao nghị ấn đó ra,quốc-hội, đổi cái danh nghĩa lấy Vương đại lý là thự lý.

Việc Quảng đông

Tôn-đật Tiên đến Thượng - hải phát biểu một tờ tuyên ngôn đại lâm, kể cái lai lịch lập chính-phủ Quảng-đông, tuyên-bố tội-trạng Trần-quỳnh-Minh và giục quốc-dân cùng mưu thống-nhất.

Hồ-nam quân tư-lệnh là Trần-gia-Hựu trước đem quân hội với liên quân Bắc-phật ; nay cũng tuân lệnh Lý-liệt Quân kéo quân về Quảng-đông đánh về mặt Bắc-giang đã tiến chiếm được Nhạc-xương.

Trần-quỳnh-Minh cùng Diệp - Cử thương nghị phái quân phòng ngự các mặt: Viên Đái xuất quân đi về mặt Quảng-ninh Tứ-hội. Lục lan-Thanh đi về mặt Cao-minh Hạc-sơn, Khâu-khê-Vinh đi về mặt Cao-yên Đắc-khánh, Dư-lục-Cát đi về mặt Vân-phù Tân-hưng, Trần-hán-Châu đi về mặt Uất-nam Lạ-đình. Hiệp minh-Kỳ đi về mặt Phong xuyên Khai-kiến.

Khích-khuyến quốc-văn

Các nhà giáo sư thường phàn nàn rằng học-trò mình đối với văn quốc-ngữ rất là lãnh-đạm, giờ tập « Luận quốc-ngữ » hình như chỉ là giờ giải-trí của các cậu, ông thầy ra bài, học-trò bỏi-bác lấy giảm bớt hay nhàng chữ cho xong việc. Tôi vốn sẵn đeo một bầu nhiệt - huyết đối với quốc-văn, vẫn mừng lòng rằng quốc-văn hiện nay đã tiến-bộ nhiều lắm, nhưng vẫn mong và chắc rằng sau này cái lãnh-đạm quốc-văn còn nguy nga mỹ lệ hơn ngày nay nhiều. Các nhà thức-giả nước ta đang trù-liệu việc trường-lệ cho các nhà trước-thuật, thực là một cách chấn-hưng quốc-văn thân-diệu không gì bằng. Tôi không có ý nói rằng các nhà trước-thuật có vì cái thể-lực kim tiền mới lập-tụy với quốc văn đâu, nhưng quốc-văn có được tường-lệ, nhà làm văn có được xã hội hoan - nghênh thì chắc - dần mới biết trọng quốc-văn, qui quốc-văn, lưu-tâm đến việc học và viết quốc-văn vậy.

Tôi thiết nghĩ rằng ta không những nên tưởng-lệ cho những nhà trước-thuật mà thôi, vì rằng vụng bay khéo, những nhà đó đã là tay thợ đang tô-điểm cho lâu-đài quốc-văn rồi, mà ta lại rất nên khích-khuyến và luyện-tập cho các bực thanh niên tuấn-tú ở các Pháp-Việt học-đường, để đào tạo lấy rất nhiều thợ cho quốc văn ; lâu-dài quốc-văn mà có được nhiều tay thợ khéo thợ giỏi thì lo gì không được trực-rỡ ngay-nga mà chiếm một địa-vị vẻ vang trong làng văn thế giới. Cái công việc ấy : cái nghĩa-vụ ấy là ở các nhà giáo sư, tôi tự-biết làm vậy, nên ngày bỏm khai-trường, đã hết lời, hết lẽ diễn-dạ cho các học-trò thi xem rã họ công biết lắm-ngộ. Tôi có cho họ biết trước rằng phần-thưởng quốc-văn năm nay sẽ là một phần-thưởng đặc biệt, rất hậu, rất đích đáng, thời họ có hứa với tôi sẽ hết lòng luyện tập quốc-văn, không phải là vì cái phần-thưởng qui-hóa kia, mà chính vì họ vẫn được nghe mấy lời diễn-dụ, đã hiểu biết rằng nghĩa-vụ họ là phải như thế, lời của họ nói rất có khi-phách, khiến cho tôi cảm động thay !

Tôi có ra một bài luận quốc-văn, để thử sức họ và đó ý họ, bài làm ngay trong lớp, hạn ba giờ, đến khi họ nộp quyển, tôi đọc khắp một lượt, thực lấy làm vui thỏa quá chừng, nhiều bài rất khá, những bà kém cũng được ít nhiều cảm, cố luyện-tập cho họ thì chẳng bao lâu văn họ nghe được. Đáng mừng thay !

Tôi hết lòng ước-ao rằng khắp các bạn trong học-giới ta sẽ lưu tâm đến việc khích-khuyến và luyện-tập quốc-văn cho học-trò mình vậy.

Sau đây xin đăng đầu bài quốc-văn vừa nói ở trên và cả nguyên-văn bài làm của một cậu học - trò (lớp cao-cấp) để độc-giả chu-tòn đồng lãm.

Vũ-đình-Long

Đầu bài luận

Các cậu phần nhiều bỏng luyện văn quốc-ngữ (vì nhưng cớ gì ?) như thế là không phải (vì những lẽ gì ?)

Muốn luyện cho quốc-văn chóng hay thì nên thế nào ? (đọc sách, đọc báo quốc-ngữ, chăm-chỉ làm luận quốc văn).

Bài làm

Tôi đã nghiệm được rằng hầu hết các Pháp-Việt học đường, phần nhiều học-trò biếng luyện tập văn quốc-ngữ. Có cậu cả một năm học mà không làm một bài luận quốc-văn nào ; mà có làm chăng nữa, thì cũng làm cho xong việc, chớ không chịu cố công cùng sức.

Sao vậy ? Cứ thiển ý của tôi thì tại những lẽ sau này :

1· Vì trong chương-trình thi bằng Sơ-học, không có thi về quốc-ngữ. Bởi thế nên các học trò chỉ chuyên về Pháp-tự để đi thi, còn quốc-văn thì không chút đoái hoài.

2· Học-trò đi học cứ lăm mà tưởng là cốt học lấy chữ Tây cho giỏi, chớ quốc-văn mà giỏi cũng không làm gì, Và lại, có học chữ Tây thì mới dễ kiếm ăn, còn quốc-ngữ thì cho là vô dụng không có cái thể-lực gì mà kiếm tiền được, nên họ bỏ qua.

Những người nói như thế là lầm, vì rằng mỗi nước có một thứ tiếng riêng, mà chữ quốc-ngữ tức là tiếng ta, sao ta không quí ?

Và lại ta đua nhau đi học chữ Tàu và chữ Tây, mà chính chữ của ta thì ta không thiết đến, thế mà không biết thẹn ru ?

Nay, cũng có khi ta xa nhà, muốn viết thư về, thế mà viết không trôi chảy, thì có đáng buồn không ? Hay là viết bằng chữ Pháp ?

Sau nữa muốn xem báo bằng quốc-văn, mà không chuyên quốc-văn thì xem sao nổi ? Cầm tờ báo chữ nước mình, mà xem không được mấy chữ hiểu, bực biết dường nào ? Vả, báo là cái cơ-quan truyền-bá văn-minh, thế mà phần nhiều người trong nước không chuyên quốc-văn thì xem sao được báo ? Không xem được báo, đó là một cái trở-lực rất lớn cho con đường tiến-bộ. Mà muốn tập cho quốc-văn chóng hay, thì phải ; Học báo. Những nhà viết báo, chắc là đã giỏi quốc-văn và trong đường ngôn-luận hẳn cũng đã thạo lắm rồi. Vậy ta nên nắng xem báo, bắt chước lấy giọng văn và những tư tưởng hay của người. Trong những giờ có luận quốc-văn, ta phải cố mà làm ; khi rồi rất ta cũng cần làm văn rồi ta nhờ những người hơn ta gợt chữa, thế thì lo gì không mỗi ngày một tiến. Anh em ơi ! Tuy ta học chữ Pháp thật, nhưng quốc-văn ta cũng phải chuyên. Thầy giáo có hứa đến cuối năm sẽ phát phần thưởng rất hậu cho người nào được nhất về bài luận. Thế thì anh em ơi ! cố đi ! được phần thưởng ấy là danh giá lắm.

Lê qui-Niệm

VĂN UYỂN

Thu-cảm

Sầu tha ai đắp nên thành,
Đêm thu đối ngọn đèn xanh một mình.
Bướng tha lưỡng ra hình lạnh lẽo,
Cảnh tha sao nỡ quyết sầu.
Trót tha xanh ngất một mình,
Tình tha ai viết cho nhàn, hỡi tình.
Giờ tha ghẹo chi mình chẳng rõ !
Trăng tha sao khi lỗ khi mờ.
Hỏ tha lặng ngắt như tờ,
Rượu tha uống nhắp say sưa suốt ngày
Dẹ tha bất cỏ ai hay.

Sầu-nhân P. H. T.

Vịnh cảnh Tam-thanh

(Động này ở về phủ Đồng-đăng, tỉnh Lạng-sơn)

Tam-thanh cảnh lạ có chi chơi ?
Tạo-hóa sinh ra lắm thú kỳ.
Tượng đá mượn pho cơ-nghiệp cũ,
Bia tàn vết mảnh chữ in lì.
Lo-tho ngọn nói cành xanh ngắt,
Lách-tách bên khe nước sỏi chảy rì.
Càng bước càng nhìn càng lắm nỗi,
Mượn cỉ cầm dước lỗ đường đi.

Chanh-xuyên cư-sĩ Vũ-mạnh-Đăng.

Nam-quốc hiếu-tử ca

(Cả thảy 42 truyện)

(Tiếp theo)

Bài thứ mười ba

Nguyễn-đình-Tế

Nguyễn-đình-Tế về Bạch-hạc (121)
Lòng thờ cha sau trước một bề.
Thôi thường cả lễ nọ kia,
Cha vì yêu ghét mà chia tấm lòng.
Tiếng sư-tử Hà-đông nôn náo,(122)
Dòng sông Lô (123) mấy đạo đầy vơi.
Nước đời trái mắt khôn coi,
Lịch-sơn (124) kia truyện cầy voi bao giờ.
Nhà tranh dầu rậy trưa mai tối,
Vẫn ăn cần nắng bởi mưa thầm.
Vàng nhời bố, thuận ý hèm, (125)
Lựa chiều chuộng nết, cho êm đẹp tình.
Được vợ cũng hiền lành có nết,
Việc thờ thân ở hết lòng chồng.
Tóc tơ xin trọn chữ tòng,
Giữ tình thân-ái, không lòng hiều-nghi.
Lòng cảm-hóa cha khi cũng hỏi,
Đem bụng này mà đổi dạ xưa.
Tưởng cay đắng, lại mặn mà,
Khác nào đời trước truyện nhà Mẫn-Khiên. (126)
Đã hoa để ghi truyện tích cũ,
Vẻ vang người cảnh thổ vun Trưng. (127)
Sông Đào tắm mát: khôn chừng,
Tiếng người con hiếu vang lừng đến nay.

Bài thứ mười bốn

Phan-đình-Nghệ

Phan-đình-Nghệ vốn người Hà-tĩnh,
Chốn gia-đình hiếu kính vào ra.
Mấy che dầy đá Thạch-hà, (128)
Bảo-đài trông đã vẳng cha những ngày. (129)
Mạch Phúc-hậu cao dầy núi Cấm, (130)
Dòng Thuần-lương đầm thắm sông Gia. (131)
Nhà Huyện mái tóc sương pha,
Mừng còn kịp lúc gọi là báo-nuôi.
Xây đen vận hầu hòi bước Nọ,
Quận tuông-HS (132) dâu đã đang tay.
Dẫn thân lựa chước kêu nài,
Giải bày lòng trẳng đi thay mình vàng.
Nọ đã tránh qua phương Do,
Lỗ (133).

(Còn nữa) Phạm-nguyên Cập

121. Huyện Bạch-hạc xưa thuộc tỉnh Sơn-tây, nay thuộc tỉnh Vĩnh-yên.

122. Đất Hà-đông nôn nao bên Tàu, có con sư tử đá lớn, nói vì vào người dân ông sợ vợ.

123. Sông Lô-giang ở về địa hạt Tuyên-quang xuống đến ngã ba Nguc chảy qua Bạch, rồi xuống ngã ba Bạch hạc.

124. Núi Lịch-sơn bên Tàu, điển vua Thuấn phải vợ bỏ người, một phải ra cày ở núi Lịch-sơn.

125 Cha mẹ, tiếng mình ta Sea tiếng gọi là bố với hèm.

126. Ông Mẫn-Khiên xưa cũng bị cha ghét vì kế ghẻ.

127. Vua Trưng-Trắc người ở Sơn-tây

128. Ở huyện Thạch-hà có sông hai bên có hai rẻy núi đá kẻo đi mới rằng như cái đe, cho nên gọi tên huyện.

129. Núi Bảo-đài ở giáp với sông Thạch hà.

130. Núi Cấm ở về địa hạt Phúc-hậu.

131. Sông Thuần-lương ở làng ấy chảy xuống sông Gia-dụ.

132. Thuông là cái nồi trọc, tuồng như Hồ là chỗ Hồ qui Ly đóng đình ở về đời Thanh Nghệ giáp giới, sau thành một chỗ ăn trộm cướp, người về đàng trong đi đến quảng ấy, hay bị quân cướp ở đó ra đến cướp hết, cho nên ai cũng kinh, phải đề phòng quảng ấy Câu phong rao nói rằng: thương em anh cũng muốn về, sợ tuồng nhà Hồ sợ thác Tam-giang v. v.

133. Thần du đó thú tổ, trong sách Lục-nhâm có chép là hai thần đi phòng phương trộm cướp.

May được người cứu hộ gắng công
Dạo thì kẻ cướp đã cùng,
Liệu gan các tía, thử lòng trời xanh.
Con tai vậu vẫn quanh khỏi bước,
Lòng kinh nuôi sơ trước hội phần.
Biển đề vinh đội hoàng-ân,
Khen lòng dữ đạo thờ thân trọn bề

Bài thứ mười lăm

Nguyễn-văn-Lương

Nhớ truyện hiếu người quê Lục-ngạn,
Thuở ngày xưa có Nguyễn-văn-Lương.
Vốn người chất phác một nhường
Trước sau kính cẩn lòng thường đáng khen.
Nhà Huyện trước đã nên cầm đỗ (134).
Bóng xuân còn ẩm rỏ chồi lan.
Phúc nhà vì bằng cao-san (135 ,
Kia non Lệ-ngạc nọ ngàn Mai-sao(136).
Khí âm lạnh ra vào thờ phụng,
Nửa lo, mừng (137) một bụng chu-toàn.
Giời còn nhuần cỗi linh xuân,
Mài sơn nét mặt, vẻ ngân mái đầu.
Nơi lân, lý ra vào một niệm,
Thói Điền-nhi khôn nhiễm được nào (138),
Lục-nam ngon nước trong veo (139),
Sông Thương một giải biết bao gội nhuần (140)
Chốn hoa-biểu xa ngăn non Hồ (141)
Kể ngày nuôi chưa có được bao,
Lòng riêng nghĩ đến lúc nào.
Khôn ngăn giọt ngọc, đầy dào bể ngân.
Quá thương thầm tình-thần suy kiệt,
Hai con người lòe hễ mảu trong.
Xem xưa Vưu-Mẫu gửi tăng(142),
Soi lòng thuần hiếu để chong đèn-hồ.
Đời Thịnh-trị khuyên cho sự hiếu
Biển bao phong tình biển rẽ ràng.
Ơn vua xa thấm Bắc giang (143).
Truyện người con hiếu vẻ vang muôn đời.

(Còn nữa) Phạm-nguyên Cập

134. Trồng nói riêng ở dưa Gia tổ là tổng nơi xe đã qua đoạn rồi, ở qui mà sâm số.

135. Cao san là núi cao.

136. Nói Lệ-ngạc và nói Mai-sao là hai làng ở về huyện Lục-ngạn.

137. Sách Luận-ngữ chép nhời đức thánh Không nói: người ta hiếu được tuổi cha mẹ, một thì lo rằng tuổi cha mẹ đến ngày suy yếu, không chắc có được nuôi mãi không? một thì mừng rằng còn được kịp nuôi khi cha mẹ còn.

138. Lăng Điền nhi ở tại huyện Thanh hà, làng thuộc tỉnh Hải-dương, thói làng ấy tục hay sinh sự tranh cạnh, không mấy khi không đánh nhau thưa kiện. Phong rao có câu: đánh nhau Điền nhi.

139. Sông Lục nam thuộc tỉnh Bắc-giang

140. Sông Thương là sông qua tỉnh thành Bắc-giang rồi xuống sông Sau đây.

141. Điều kinh thi, người con đi xa nhớ, cha trên tầu nói hễ đi người trông cha.

142. Và đời Nam Bắc triều Tiền Tần, ông Vưu Mẫu chọn chỗ đất đề táng cha, tìm mãi không được, đến đêm đi nhóc nằm dựa gốc cây thông, rồi ngủ đi mất, chợt thấy ở dưới mặt nước sáu bề đỏ gần bên gốc cây thông thấy những bông lớn cả lên khắp mặt hồ, rồi thấy những tiếng bảo nhau đề cất đất táng, đến mai quả nhiên thấy ngay được chỗ đất đẹp ở ngay gần gốc cây thông.

143. Tỉnh Bắc-giang nay tức là quận hai Lục-ngạn.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến nhà mới, thì gửi cho bản quán cái giấy cũ nào báo, chứa lại thì nhà thư biếu rõ rằng vào đây, và gửi thêm hai nhe (0 $ 2) cũng tem cũng được) để nhà tiêu giấy quán khác

Nếu ai không gửi tiền theo thì sở đã nguyên như cũ hoặc phải trả ngang hơn.

NHÀN ĐÀM

Ông đốc !

Một người khách lạ đến tỉnh kia thuê phu xe kéo đến nhà ông đốc.

Phu xe kéo thẳng đến trường Pháp-Việt, ông Đốc ra.

— Không phải.

Xe lại kéo đến ông đốc chữa người.

— Không phải.

Lại đến nhà ông đốc thú-y.

— Cũng không phải.

Bèn nhà ông đốc bảo-chế, cũng không phải.

Anh phu xe đập tay vào trán nghĩ một phát rồi kéo thẳng người khách đến nhà bà Sage-femme

Lần này phải thật. Số là người khách đến thăm phu-quân bà mà ở tỉnh vẫn gọi bà là bà đốc, cho nên phu-quân bà theo tục nước Nam cũng đổi cái chức bà mà gọi là ông đốc!

Z.

VIỆC HANOI

Giá bạc. – Kể từ ngày 8 Septembre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 10.

Ngự-giá hồi Kinh. – Đức Khải-định ngự tàu *Angers* cùng với quan Khâm-sứ Pasquier ở Đại-pháp đề về tới Saigon chiều thứ tư 6 Septembre hồi 5 giờ. Khi tàu tới bến thì trong bờ nổi 21 phát đại bác để cung-nghênh Thánh-giá.

Quan Thống-đốc Cognacq cùng các quan văn võ ở Saigon, cụ Lê-bộ kiêm Công-bộ Thượng-thư Hồ-đắc-Trung và các đình thần xuống tận tàu đề cung nghênh Hoàng-thượng. Hoàng-thượng tiếp các quan chức tại một phòng khách riêng ở dưới tàu, trần thiết rất mĩ-lệ.

Khi Hoàng-thượng ở dưới tàu ngự lên thì phường nhạc binh nổi khúc Marseillaise, rồi Ngài ngự xe ô-tô cùng với quan Thống-đốc về phủ Toàn quyền.

Xong việc Bắc-hải. – Quan Toàn-quyền có tiếp được của quan Lãnh-sự Pháp ở Bắc-hải một bức điện tín báo rằng việc đình công ở Bắc-hải thì nay đã yên rồi, và các việc buôn bán lại giao thông như trước.

Hội-đồng thành phố. – Tối hôm nay hồi 9 giờ Hội-đồng thành-phố lại họp để xét những việc đề giao cho các tiểu ban trước, phần nhiều là các việc làm điều lệ mua bán với thành phố, việc mua đất công, vân vân, lại có mấy việc mới chưa định ở chương-trình trước là việc bảo-thủ cho vệ-sinh chung ở thành-phố, việc xin thêm liền trợ cấp cho hội Tri-tri, việc mua xe ô-tô tưới đường.

Các khoản tiền phụ cấp cho các viên chức Annam. – Các tiền phụ cấp về chức việc và tiền phụ cấp các khoản phàm cấp cho các viên chức bản xứ ông sự ở các sở thuộc về Đông pháp hay là từng xứ thì phải có các nghị-định quan Toàn-quyền mới được.

Nhưng mà tiền phụ cấp về khoản đỏ ăn đứt đồ thì vẫn theo như trước là do nghị-định các quan thứ hiến cấu xử thay quyền quan Toàn-quyền cấp cho theo như nghị-định ngày 24 Novembre 1918.

Ngạch lục-sự Annam. – Tiếp theo với hai số trước, thì nay lược dịch nốt những điều cốt yếu sau này:

Những người tráng tuyển mà đang tòng sự Nhà-nước thì được bổ vào ngạch lục-sự và thư-ký lục-sự, lương bổng cứ chiếu ngay với lương bổng cũ của mình. Nếu không thể chiếu ngang được, thì sẽ tính vào bực cao hơn mà ở ngay trên bực cũ của mình. Những người ở trong ngạch cũ mà đã đủ thời hạn thăng chức rồi thì được bổ ngay vào bực trên lương bổng cũ của mình, những người chưa đủ cái thời-hạn ấy thì cứ được tính cái thời hạn cũ đề rồi sẽ thăng chức sau.

Sau khi đã tổ-chức song ngạch lục sự rồi, thì những chân khuyết-mỗi năm sẽ đặt kỳ thi.

Hai phần ba những chân huyện khuyết ở bực lục-sự hạng nhất và hạng nhì thì sẽ để dành cho những thí-sinh hợp lệ như đã nói ở trên và đã trúng tuyển, còn một phần ba thì để dành cho những bực dưới thăng lên.

Những chỗ để dành cho những người có các văn-bằng đề kể trên ấy, mà vì không có người ứng tuyển cho nên chưa bổ thì sẽ để dành cho các viên lục sự hạng nhì và thư ký-lục-sự thượng hạng nhất.

Các viên lục-sự và thư-ký lục-sự khi đã nhận chức rồi thì phải tòng sự ở các tỉnh hay là các đạo binh trong địa-hạt Bắc-kỳ.

Các viên lục sự và thư ký lục sự ngoài quán ở Trung châu mà tòng sự tại Thượng-du thì không phải ở Thượng-du đến hơn 18 tháng và hễ có đơn xin thì nhà-nước sẽ chọn những tỉnh Trung châu mà đổi về cho.

Những viên lục-sự và thư-ký lục-sự ở các tỉnh xa hoặc có tiếng là độc thì sẽ chóng được thăng chức cũng như là các thẻ lệ đối với các viên chức ngạch Tây.

Số lục-sự và thư-ký lục-sự tại các tỉnh Nam-an độ nhị cấp ở Bắc-kỳ là bao nhiêu thì do quan Tổng-sứ Bắc kỳ bàn định với quan Tư-pháp tổng-trưởng kiêm chánh Nam-an Bắc-kỳ.

Những người thi đỗ lục-sự và thư-ký lục-sự thì sẽ theo số huyện khuyết mà bổ dần, tùy với cái số thứ tự trên dưới của từng người.

Nếu số những người trúng tuyển chưa bổ hết mà đã mở kỳ thi mới thì những người đỗ kỳ sau sẽ đứng ngay vào dưới những người còn đợi bổ trong kỳ trước.

Các thư-ký lục-sự tập sự được một năm, công việc của mình thế nào thì quan chủ sự coi mình sẽ làm một tờ trình quan trên. Nếu không có đủ lực làm nổi thì sẽ phải thải hồi mà không được đòi tiền bồi-thường.

Thăng chức trong ngạch này thì cứ hai phần ba do sự kén chọn và một phần ba do cái thời-hạn.

Việc bổ dụng và thăng thưởng các viên lục-sự thì sẽ do quan Toàn-quyền chiếu theo tờ tư của quan Thống-sứ, bổ dụng và thăng thưởng các viên thư-ký lục-sự thì sẽ do quan Thống-sứ mà cả hai ngạch đều bổ dụng và thăng thưởng sau khi hỏi ý-kiến quan Tư-pháp viện tổng-trưởng kiêm chánh Nam-an Bắc kỳ.

Còn về việc nghỉ phép, nghỉ gia hạn, về tiền nhà thường, tiền lưu-bổng, về quan kỷ thì cũng gần tương tự như các ngạch khác. Ai muốn biết tinh tường xin xem ở *Quan-báo* của Chính-phủ.

Những thể lệ tạm thời :

Từ nay cho đến hết cái thời-kỳ tổ-chức ra ngạch lục-sự này, thì các viên-chức các công-sở Đông-pháp hay là riêng từng xứ (services généraux et locaux), sau khi được phép của quan chủ sự mình, thì có thể được ứng tuyển trong kỳ thi chuyên nghiệp đã nói trên kia.

Ngạch Lục-sự khi đã lập thành rồi, thì kỳ thi chuyên-nghiệp ấy chỉ để dành cho những người chưa tòng sự nhà-nước mà thôi.

Hễ cái số lục-sự và thư-ký lục-sự do quan Thống-sứ cùng với quan Tư-pháp tổng-trưởng định, để tuyển đã trước khi mở kỳ thi thứ nhất thì cái ngạch này coi như là lập thành rồi.

Lương bổng các viên lục-sự và thư-ký lục-sự như sau này :

Chánh lục-sự hạng nhất		2.400 p.
—	nhì	2.160
Lục-sự thượng hạng		
—	hạng nhất	1.976
—	nhì	1.760
—	ba	1.540
Lục-sự hạng nhất		1.320
—	nhì	1.144
Thư-ký lục-sự thượng hạng		
—	hạng nhất	1.074
—	nhì	996
—	ba	918
Thư-ký lục-sự hạng nhất		840
—	nhì	768
—	ba	684
—	tư	606
—	năm	528
—	tập sự	450

Việc Thái-nguyên. — Báo *Avenir du Tonkin* có đăng rằng :

Phủ-lạng-thương ngày 7 Septembre

Chiều hôm qua, một bọn năm tên tù vượt ngục ở Chợ-chu mang ba khẩu *mousquetons*, một khẩu *remington* và các đạn được, đến Lang-quan thì bị bắt ở về phía tây Đèo-cả, một đứa thứ sáu thì trốn được.

Trong số những đứa bị bắt thì có tên lính khố xanh mới cầm nhà pha Chợ-chu cho tù ra.

Viên quản khố-xanh Heitzler coi việc trốc nã lấy cùng với các lính khố xanh ở Ha-đông, Lạng-sơn, Bắc-ninh, Bắc-giang và các lính đồng ở Chợ-phong. Bọn tù ấy nay giam ở Nhà-nam để quan phủ xử-tại cửu-xét.

Hãy còn 7 tên nữa có súng đồng đang chạy ở miền Mô-trang, đang bị đuổi riết.

Tại trường Bảo hộ và trường Nam Nữ Sư-phạm. — Ba hôm nay, tại trường Bảo-hộ và trường Sư-phạm hàm nữ giáo-sư đương thi tuyển học sinh vào năm thứ nhất các trường ấy.

Ở trường Bảo-hộ số thí sinh là 400, được 207 người vào kỳ vấn đáp. Chừng tối hôm nay thì xong. Số người định lấy là 180.

Tại trường Nam Sư-phạm thì số thí sinh được hơn 300 mà số định lấy là 35; trường Nữ Sư-phạm thì số thí sinh là 24, 22 người vào kỳ vấn-đáp mà số định lấy là 12 người.

Còn kỳ thi tuyển vào lớp trợ giáo tại trường Bảo hộ thì không có, vì số người ứng thi không bằng cái số định lấy. Vậy bao nhiêu người có đơn xin ứng thi có lẽ được học cả.

* * *

Danh sách 12 cô trúng tuyển được vào học ấn lương tại trường Sư-phạm nữ giáo-sư như sau này :

Các cô : Lê-thị-Nhu, Ng-thị Đang-Phan-thị-Thọ, Trần-thị-Mẫn, Trần-thị Nhung, Đào-thị-Thưởng, Trần-thị-Tỷ, Đỗ-thị-Dương, Phạm-thị-Trước, Phạm-thị-Bức, Đào-thị-Ly, Lê-thị-Nhuận.

* * *

Các cô có tên sau này được theo học học Thành-chung, cũng một lớp với các cô ở ban Sư-phạm, nhưng ăn ở tại trường thì mỗi tháng phải trả 8 đồng và ở ngoài thì mỗi tháng 2 đồng là :

Các cô : Đoàn-thị-Tâm, Trần-thị-Liên, Ng-thị-Phụng, Lê-thị-Ngư, Lê-thị-Nhuần, Ng-thị-Các.

Tuyển học-sinh vào trường Thương-nghiệp. – Trường Thương-nghiệp đã bắt đầu thi tuyển học-sinh vào năm thứ nhất từ ngày 6 Septembre vừa rồi. Hiện nay còn đang thi vấn đáp, có lẽ ngày mai thì xong.

Các bài thi viết như sau này :

Ngày 6 Septembre

Buổi sáng

Âm tả

LE PÉTROLE

Les gisements de pétrole se trouvent dans le sol à des profondeurs variant de quelques mètres à plusieurs centaines de mètres. Ils affectent généralement la forme de poches, où l'on trouve à la fois du gaz et l'huile superposés à l'eau.

On recherche les gisements par des sondages qui s'effectuent d'une façon assez semblable à ceux que l'on exécute pour découvrir les gîtes de houille. Ces sondages atteint la poche dans la région du gaz, celui-ci s'échappe par le chemin qui lui est offert : si le forage atteint d'abord le pétrole, et si la pression du gaz est suffisante, le

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật

Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Ninh và M. Trần-Phềnh

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngô-thì-Quyện nữ-sĩ

Giá bán . . . . . 0 $ 50

Tiền cước gởi (mỗi quyển). 0 . 20

Ngài nào muốn mua, cứ gởi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.*

Có bán lẻ tại bản-quán và các cửa hàng sách. Mua buôn nhiều có trừ hoa-hồng.

Sóng hồ Ba-bể

Soạn-giả: PHẠM-BÁ-CẨM

Hai tướng quân lần nay không có công việc gì, chắc là buồn lắm thì phải. Thế nhưng không lo, sau này ta còn nhờ nhiều việc, liền cho ngỏi, và truyền quân lấy rượu đãi. Hai người lạ ấn rồi ngồi uống, một lúc, rượu đã nửa chừng, trại-chủ lại hỏi :

Hai tướng quân ở nhà có vợ con gì không? Hành-ngọc nhanh ý liền đứng dậy đáp :

Đức-công đã hỏi, vậy xin thưa thật. Tự-Minh thì vợ đã khuất, mà chàng thì phát nguyện không lấy ai. Trại-chủ cười hỏi :

Kiến gan lắm nhỉ, đương độ trai trẻ mà giữ tiết với vợ được mãi sao? Còn Tướng-quân ? Hành-Ngọc đáp một câu rất vẫn-tắt rằng :

Thưa tôi lưu lạc bốn phương, làm gì có vợ. Trại-chủ nói :

Đã vậy, ta sẽ liệu, ta có một người em gái trong cũng không đến nỗi xấu lắm, vậy Cô gia muốn cho kết thân cùng Tướng-quân, Tướng-quân nghĩ thế nào ? Hành-Ngọc nghĩ không có thể chối, liền ấp-úng thưa rằng :

Tôi là kẻ hèn hạ, được ông dẫu quá thương, nhưng sợ không vừa đôi phải lứa. Trại-chủ nói :

Được mà, những người làm nên, ai là người trước chẳng hèn hạ, có ngại chi điều đó. Hàng-Ngọc liền quì lạy tạ ơn, liền cùng Tự-Minh lui ra. Ra ngoài, Tự-Minh bảo Hành-Ngọc rằng :

Anh ưng điều ấy, hay là đã có ý khác ? Đất khách quê người chỉ trông cỏ anh, nếu anh có lòng nào thì trước mặt anh thà chết vết cho xong, để anh khỏi phải quan ngại các điều khác. Hành-Ngọc nói :

Cậu ngờ tôi dư ? đời ta sở dĩ ẩn nhẫn đến đây, là mong thành được công-nghiệp lớn, chớ nên cậu ngờ tôi thì tôi xin chết để tỏ lòng, liền rút gươm ra thoát một cái đã ấy vào cổ. Tự-Minh nắm lại mà rằng :

Làm gì mà đến nỗi thế ? Hành Ngọc nói :

Cậu nghĩ đó mà coi, giá cậu ở đời-vị thì tôi thế ? Nào nghĩ ta ra người, nên cũng phải lượng tình cho tôi mới được, chớ nếu chủ trại ngờ ra, thì chẳng những. . .

— Tôi biết rồi, thế nhưng sao trước lại tự nhận rằng không có vợ ?

— Nói sẽ chớ cậu, cậu là người thông-minh, xa vào lại hỏi vẫn thế, hay cậu đã say rồi, ghé gớm thay là sức ma men, làm mê người đến thế, vậy để tôi nói cho cậu biết, đó cũng là một cách giữ cho người khỏi ngờ, chớ nếu có vợ con ở nhà, thì đất tối quê cha, không khỏi có lòng hoài vọng, mà ai nỡ dắt vợ giấy mỏ.

— Tôi không say, thế nhưng chỉ sợ anh một mai mắc vào vòng sắc dục, rồi khó lối gỡ ra, bấy giờ thì chỉ sợ chi khí anh hùng sẽ tiêu tán vào trong đám quần sơn phấn sáp.

— Không, cô cậu ấy, chớ tôi thì một lòng sắt đá, không phải như ai, nếu mà thay một đổi lời, bóng trăng thề cô trên trời xét soi.

— Nói thế thì hay lắm, cậu ấy tức là cậu nói cùng của hai người nói với nhau hôm ấy, hai cái bóng tối bỗng tan đâu mất, không còn thấy ở dưới bóng trăng. Đêm hôm ấy mặt mà sương trắng, áo não lòng ai, nỗi riêng sau trước bồi hồi, ấy người cố-lê là người đồng tâm, inống những phương thẳm.

CHƯƠNG THỨ MƯỜI BẢY

Chỉ đào se chặp, trăm năm vàng đá sắt son ; người ngọc vui vầy, một cặp uyên ương loan phụng, sông Ngân đã bắc cầu Ô-thước trước, hồ tử đây nghĩa Tần Tần, Chu-trại họ Đàm, tên là Hữu-Lượng, có em gái là Tam-Nương, từ khi cùng Hành-Ngọc kết duyên thật là ái ân gắn bó. Một hôm sớm kia, Tam-Nương sớm dậy không thấy Hành-Ngọc tưởng sang chơi với Tự-Minh, liền lần bước sang trại Tự Minh, thì Tự Minh cũng chẳng thấy đâu, mãi đến quá trưa cũng vẫn mất hút, Tam Nương nóng ruột, vào trại hỏi anh (tức là trại-chủ Đàm hữu-Lượng) rằng :

Thưa Đức công, sao cậu ấy không thấy đâu cả, mà tôi thì ruột nóng như dầu sôi, Hữu-Lượng nói :

Có chó lo, hai thằng ấy giữ lên sang Tuyên-quang, hôm qua lúc đêm vắng, tôi nghe có tiếng người nói, tôi dừng nép nghe thì ra chúng nó bàn nhau cách trốn, nó có nói sẽ sang Tuyên-quang, tôi đã nghĩ bài giết ngay, nhưng còn ngại tội đánh không minh-bạch, vậy để cho chúng trốn, tôi bèn sai người đón bắt, như thế thì chúng không còn thoát thảo được nữa, có tính kế gì có điện không. Gớm một cho hai thằng ấy dám vào bàng hẳm mà trinh-thám. Tôi không biết nên mới gả cô cho nó, để xem bắt nó phải quyến-luyến ở đây, ai ngờ chúng lòng cả dạ chim, thế thì cho dong sao được. Thôi, cô cũng không nên ăn hận, sau này tôi sẽ liệu nơi tử-tế, để trao tơ kết tóc cùng cô. Tam-Nương nghiến răng lên mà rằng :

Trời ôi là trời ôi, anh tôi giết tôi trời ôi ! anh không nghĩ, làm thân con gái khi nào chịu lấy hai chồng, thà rằng người thiên-hạ phụ tôi, ta sao nỡ phụ người thiên-hạ. Nỗ khi duyên phận long đong, trăm năm đành một chữ đồng dám sai.

— Thế nhưng giờ thì ta biết làm sao được, em ?

— Ôi nhỉ, không phải tự anh đem tôi mà gả cho người ta sao ; khốn nạn cho thân tôi, làm một cái mồi thơm để cho anh câu những người thiên-hạ, thôi thế là xong một đời.

— Vâng trăng có sao, ta đến cho có một tấm chồng khác cũng được chớ gì ?

— Còn nói trò trẻ, không được, nhơ-nhuốc cả tai đừng nghe.

— Đành rằng vậy, nhưng đàn ông nào có ai là giữ trinh tiết với vợ, mà chỉ riêng bọn đàn bà....,

— Cứ nói mãi, tôi chết đây ! !

— Thế thì thôi, để lúc bắt được Hành-ngọc về, tôi sẽ đưa cả cô em theo bắn là cũng chờ gì, rồi ra con gái theo chồng, tin duyên tin phận tin lòng cùng nhau, thế là thỏa ý chớ gì, thế thì cũng gớm thay cho gái trinh-phương bậc nhất.

— Thế nếu không bắt được thì làm sao ?

— Nếu không thì tôi còn phải nghĩ, nhưng chẳng khi nào !

— Nghĩ gì anh nói mau, bụng tôi đương chết đi đây !

— Thế ra con gái lấy chồng là một cái hại.

— Anh là người em ưng cũng ưng, thế mà cứ đành trống lảng hoài, lại còn nói thì cứ pha dọng hát bội, vậy còn trông cậy nỗi gì, người ta hơn giống vật, cốt nhất có luân thường, cho nên trái ra, còn một nào mà đứng ở trong thế-giới, anh nghĩ đó mà coi.

— Em nóng tính lắm, kia Thiệu-tam-bình đã về kia ! Nói đến đấy Hữu-Lượng liền lấy tay trỏ xuống nói mà rằng :

Phải kia rồi, Tam-nương trông ra, thì quả là Tam-Bình đã về, đến trại em có quản lui rs, rồi qui xuống mà rằng :

Đại-vương cho tiểu-tướng đón đường, nhưng không bắt được, vì có gặp nhưng chàng trốn vào rừng mất, tôi có sai người bốn phía tìm tòi, nhưng không thấy, vậy về đây nhận tội, kin đại-vương kẻ cho.

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ VÔ-ĐỊCH

BẢO HÀNH 5 NĂM

Máy chạy tốt nhất hạng

Có cả những đàn tay bằng gia rất đẹp

Một sự sơn sẽ chắc đẹp quang, để mua giờ bao đàn

Giá . . . . . 5 $ 75

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

26, Phố Paul Bert, — HANOI

2000

HỎI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chắt nhọ cả. Này hỡi những người phải đau khi quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; này hỡi các người phải những lao, nay tới khuyến các người nên chữa ngay đi.

Đành đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tên. Nghĩa là ai cũ bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nên có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người sẻ bệnh lao mà có khỏi sinh con để sau được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn mà.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao năm đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì nhớ bệnh đi mới được.

Tôi xét viết thư cho hiệu Bão-chế MONTÈS số 54 Paul Bert Hanoi mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 bạc. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, tại uống một thìa xúp, uống một lọ, thì khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. . . . . 12 $ 00

Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 50 (tùy theo giá vỏ bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . . 1 $ 80

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f 45

Bộ 0 $ 70 đến 0 $ 80

Sáu lọ. . . . . 24 f 00

Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11 f 60

Bộ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bổ) bổ huyết

Một lọ . . . . . 11 f 40

Bộ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người : hết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bán-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người sĩ cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi nằm nghỉ nó nóng, đắp chân cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng vào ; người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bảo chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

liquide sort en gerbes plus ou moins élevées (elles montent parfois à quatre-vingts mètres de haut) et l'on a un puits jaillissant. Mais le plus souvent, la pression du gaz n'est pas assez forte pour faire monter le liquide jusqu'au sol ; il faut alors installer des pompes actionnées par des machines à vapeur pour vider les poches.

Le pétrole extrait est envoyé dans de grands réservoirs en tôle où il subit une décantation qui le débarrasse de l'eau et des parcelles terreuses qu'il contient, puis on l'expédie aux usines chargées de la distillation. Le transport se faisait autrefois dans des barils en bois. Aujourd'hui il est fait par voie ferrée dans des wagons-citernes, par voie d'eau dans des bateaux-citernes en tôle d'acier, par voie souterraine dans des conduites métalliques appelées *Pine-lines* où des pompes puissantes le refoulent.

Buổi chiều

Luận Pháp văn

Hai bài sau này được chọn lấy một :

1° Un de vos amis vous a demandé de lui indiquer comment se pratiquait le commerce de paddy dans votre région, quelle était son importance, etc.....

Répondez lui par lettre.

2° La principale qualité que doit posséder tout commerçant pour réussir dans ses affaires est l'honnêteté. Indiquez pourquoi ?

Ngày 7 Septembre

Tính đố

Hai bài sau này được chọn lấy một.

1° Un commerçant s'associe avec son employé. Ce dernier se charge de la gérance et reçoit à ce titre 3.000 francs avant partage des bénéfices. Le commerçant possède un fonds de clientele estimé 40.000 francs. Les deux associés achètent pour 80.000 francs de marchandises dont 25.000 francs payés par l'employé. On demande le gain pour cent qui devra être réalisé pour que l'employé reçoive en tout 5.000 francs à la fin de l'année.

2° Une personne possède un capital dont elle fait 2 parts. La 1ère placée à 3 %, la 2ème à 4 %. Elle se procure ainsi une rente de 2.500 francs. Si elle n'avait placé que le 1/5 de la 1ère part à 3 %, et les 3/4 de la 2ème à 4 %, elle n'aurait eu que 1.050 francs de rente. Quel est son capital ?

Vật-lý-học

Hai bài sau này được chọn lấy một :

1° Principes d'Archimède.

Applications et démonstrations expérimentales.

2° L'acide chlorhydrique,

Số học-sinh có đơn xin ứng thi là 72 người, song chỉ có 54 người đến thi.

Tòa án Đại-hình. — Về vụ thứ ba năm 1922, tòa án Đại-hình tại Hanoi xử những việc sau này :

Thứ hai 18

1° Hechmann René can về việc làm giả mạo.

2° Lê-v-Sách can về việc đánh chết người.

Thứ ba 19

1° Phạm-thị-Kiểm, Phạm-duy-Khoa tức Pháp-Khoa can về việc lưu thông giấy bạc giả.

2° Vũ-v-Thanh can về việc làm và lưu thông giấy bạc giả.

3° Vong-văn-Kai can về việc lưu thông giấy bạc giả.

4° Ng-thị-Tiến, Bùi-v-Chí tức Nhi can về việc làm và lưu thông giấy bạc giả.

Thứ tư 20

Nông-huy-Lợi, Lương-v-Ngọ, Hoàng-v-Phan, Hoàng-v-Quý, Vi-v-Can (chết rồi), Vi-v-Phát (chết rồi), Lã-trương-Ngọc, Vi-v-Tha, Hoàng-v-Vinh, Nông-v-Thanh (chết rồi) can về việc hội họp đi ăn cướp, giết người và đồng đảng giết người.

Thứ năm 21

Ng-v-Nay tức Nùng, Ng-v-Tuệ can về việc ăn cướp giết người.

Thứ sáu 22

Vũ-Kỳ tức Cương-Kỳ, Bùi-v-Đang, Bùi-v-Khoa, Trần-v-Tư tức An, can về việc ăn cướp và đồng đảng ăn cướp.

Thứ bảy 23

Ly-a-Géon tức là Ly-a-Nguyên tức Ly-Tai, Vay Ung tức Vay-a-Ung tức Vay-U tức Vay-v-Ngu (chết rồi) Lay sai Nhi tức Lay chi Nhi can về việc ăn cắp và đánh chết người.

Thứ hai 25

1° Lục-v-Tu, Ng-v-Quế, Vũ-v Lưu tức Nhang, Ng-chi-Cao tức Năm Lung can về việc ăn trộm ở tàu và chứa đồ ăn trộm.

2° Phạm-v-Bật, Phạm-thị-Tòng can về việc đánh người bị thương thành tật tay trái.

Thứ ba 26

Đặng-v Dục tức Rục, Bế-v-Đoái, Ng-v-Can tức Lộ, Ng-v-Biên, Ng-văn-Liên, Đoàn-v-Trạch tức Quản, Ng-v-Cơ, Ng-v-Thông tức Phó Thông, Ng-v-Lễ (hiện trốn) can về việc khởi loạn.

Rạp Sán-nhiên-đài. — Tối hôm qua thứ năm rạp Sán-nhiên-đài lại diễn lại tích hát « Đôi chữ đồng tâm » xem ra lại được bà con ta hoan nghênh lắm. Người đi xem lại đông hẳn lắm trước, bao nhiêu ghế phụ bày thêm sắn cả từ trước, thế mà người đến chậm vẫn phải đứng không có chỗ mà ngồi.

Hàng hội nên diễn những tích như thế, có lẽ được lòng bà con ta lắm.

Lịch sang năm. — Xin nói để các ngài biết rằng nay bản quán đương sửa soạn in lịch sang năm và đã về được mấy kiểu bìa lịch rất ý tứ, rất đẹp để. Sau đây lại in mau một ngày đầu năm là để các ngài biết cho rằng thứ lịch của bản quán làm ra thật rất tiện cho việc xem ngày, mà nhà nào đã có thứ lịch này thì bất tất phải mua quyển lịch tàu nữa.

FÉVRIER

16

VENDREDI

Fête du nouvel an annamite

1er jour du 1er mois de Quí-hợi

小 壹 正

Kim Long-điện — Sơn Tinh-thần

初

Nouvel An Annamite

Mành-Mã — Sơn-Quí — Trực Phu

KỲ Khai-trí Ấn-sáng — Thắng-ngư — Kết-tóng Tuổi phúc — Minh-tang

LÊ NGUYỄN-ĐAN

Tuổi Sinh năm Ất-vị hướng Tây Bắc, giờ Sửu tốt, giờ Thìn công tắt.

Vậy nếu các dai thương gia gần xa cần phải thừa lịch cho qui hiệu thì xin mới lại ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sau sẽ phải chịu giá đắt và lại hết cả bìa vẽ đẹp nữa.

Ngài nào ở xa, muốn viết thơ về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau này :

M. Bùi-xuân-THÂN

61-63, Rue du Coton, Hanoi.

Tòa Thượng-thẩm. — Vì nhiều việc dọng lại quá, tòa Thượng-thẩm phải thiết lập phiên tòa cả ngày hôm qua và hết buổi sáng hôm nay để xét những việc sau này :

Vì mấy xu nợ mà mất một mạng người. — Tên Ng-v-Thảo đánh bạc với tên An. Khi tan đám, tên Thảo đòi tên An mấy xu nợ. Tên An chịu không trả ngay, vì thế hai bên sinh sự đánh nhau. San có người can hai bên để thôi rồi. Tên Thảo về trước đứng nấp ghế gỗ cây, khi thấy tên An về, thì cầm gậy đánh chết ngay. Tòa Nam-án tỉnh Bắc ninh phạt tên Thảo 20 năm sai. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tù lưu xuống 15 năm.

Đây tớ bất lương. — Tên Thao ở với một người được ít lâu rồi thông đồng với ba đứa bạn, đang đêm mở cửa cho chúng vào ăn trộm những đồ đạc của đồ thờ Tòa Nam-án tỉnh Sơn-tây phạt tên Phạm-v-Thao là đầy tớ bất lương, Phan-v Can tức Xuân, Ng-v-The và Ng-v Chuột mỗi tên 3 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ngộ sát. — Vì một chuyện bất bình, tên Tang-Dy đánh nhau với tên Cảnh đương bế đứa em nhỏ. Trong khi giằng co nhau tên Dy cầm cái quốc đánh phải đầu đứa bé bị thương rồi chết. Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Dy 3 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Vu oan giá họa. — Tên Vũ-đình-Tân và tên Nguyễn Xuân vì việc thà hẫn, cùng với hai đứa đầy tớ đi tố một người tên là Lý-Cư đi ăn cướp và khai rằng có sai hai tên lý đến nhà chỗ mất cướp đó là đường lối. Song quan xét ra là người bị tố lương-thiện, nên tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Tân 5 năm tù, tên Xuân 3 năm và hai đứa đầy tớ mỗi tên hai năm. Tòa Thượng-thẩm hoãn để nghị án.

Đánh người bị thương. — Một hôm lễ tên Trần Diệt say rượu đến nhà chánh tổng gây sự với người nhà chánh tổng, rồi xảm lại đánh mấy người bị thương. Tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt tên Trần-Đệt, Trần-Thái, Trần-Doanh và Trần-Cần mỗi tên 6 ngày tù. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên Trần-Diệt và thu những tên kia vì xét không đủ chứng cớ.

Ăn mạng. — Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Lưu-văn-Khiêm, Hoàng-văn Thi, Hoàng duy-Ruật, Ng-v-Bức, Ng v-Ruyến, Lưu v-Tân, Lưu-v-Kế, Lưu-v-Tuyên, Lưu-v-Tỷ, Lưu-v-Tòng, tên thì 5 năm khổ sai tên thì 3 năm tù, về tội đánh chết người. Tòa Thượng-thẩm giảm phạt tên Khiêm và tên Ruật mỗi tên xuống 3 năm tù và những tên khác mỗi tên xuống 2 năm.

Ăn cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt Ng-v-Cơ 3 năm tù. tên Ng-Chức, Ng-v-Nghi, Ng văn-Thuần mỗi tên 2 năm, tên Ng-v Lạc 1 năm về tội ăn cướp. Tòa Thượng-thẩm tăng tội tên Cơ lên 4 năm tên Chức, tên Nghi, tên Thuần mỗi tên 3 năm và tên Lạc lên 2 năm.

Trốn sưu thuế. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Trần-v-Sĩ 6 ngày tù 9 p. 50 bạc phạt về tội không chịu đóng sưu thuế cho làng Tòa Thượng thẩm y án, nhưng cho tội tù án treo.

Ăn cướp — Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên Ng-v-Canh 15 năm khổ sai về tội ăn cướp. Tòa Thượng-thẩm y án.

Trốn sưu và đu đăng. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Vũ-văn-Nuôi 3 năm tù và 2 năm quản thúc về tội trốn sưu và du đăng. Tòa Thượng-thẩm y án.

Tòa còn xét nhiều việc nữa song đều hoãn cả để nghị án.

Hội Khai-trí-tiến-đức. — Các hội-viên hội Khai-trí-tiến-đức ở các tỉnh, có nhiều ông vẫn chưa rõ là nhà công-quản của hội nay đã có phòng ăn nống, tiệc tùng tù ngày khánh thành nhà công quản đến giờ, hội vẫn tổ-tức tri-sự nhiều khi có nhóm được giấy hỏi rằng ở các tỉnh muốn về ăn, nằng tại hội có được không.

Vậy trưởng nên nhắc các ngài ở xa biết rằng nhà công-quản nay đã có phòng ăn cơm tây, cơm ta sẵn sàng. ngày nào các hội viên cũng đến ăn uống đông lắm. Hội-viên ông nào muốn ăn cơm thì chỉ việc báo trước cho người coi việc cơm nước trước 6 giờ đồng hồ là đủ. Phải báo trước vì rằng hội chỉ làm đủ số cho hội viên đặt trước mà thôi, chứ không có nhận những khách không có chân hội.

Ngạch thừa phái. — M. Ng-huy-Hanh. thừa phái ngạch tư ở châu Vân bản (Yên bây) nay đổi đi Hưng yên để đợi ngạch về hưu trí.

M. Ngô-v-Nhân thừa phái ngạch nhì ở Cao bằng nay đổi đi Vân-bản (Yên-bây) thay M. Ng-huy-Hanh đổi đi nơi khác.

Nghỉ dưỡng bệnh. M Ng-v-Đan thư-ký ngạch nhất ngạch tòa Sứ ở Quảng-yên được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng, tháng đầu cả lương và hai tháng sau nửa lương.

Hỉ-tín. — Bản-quán được tin mừng rằng: lệnh-lang ông Trương-ngọc-Minh là phán sự sở Công-chính Hanoi đã đẹp duyên cầm sắt, đến ngày 9 Septembre này thì làm lễ thành-hôn tại nhà số 88 phố Bắc-ninh Hanoi.

Bản-quán có lời mừng ông Trương-ngọc-Minh và chúc cho cô dâu chú rể mới.

Mông thưởng ngân tiền. — M. Nguyễn-đang-Quỳnh. quản làng Quỳnh-Lôi (Hadông) đội tịy phái sở Kiểm-sát Thái-bình mới được ân thưởng độ nhất hạng ngân-tiền vì đã làm việc quan thành niên, thực là xứng đáng.

Tự tình ở trước công môn. — Chiều hôm qua, ngoài cửa tòa Thượng-thẩm từng trên gác, có một cặp ngồi nói chuyện rất tự do ở trên ghế, ai đi qua lại cũng lấy làm chướng mắt, thế mà hai anh chị cứ điềm nhiên như không. Sau có người làm ở tòa thấy ngang mắt liền lại hỏi đến đây làm gì, thì tức bấy giờ chàng kia chàng ả nọ có ý sợ hãi, phải cắm đầu cắm thẳng. Ng.

Xe điện dụng xe nguya. — Tối thứ tư, một cái xe điện ở Bưởi xuống, khi tới chỗ rẽ sang đường Victor Hugo thì dụng phải một cái xe nguya, trong có hai bà đầm ngồi. May không việc gì đến người cả, chỉ hại xe mà thôi.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NAN

Thuyền chuyển. — Có giáo Ngân ở tỉnh ta đổi đi nơi khác, ai cũng lấy làm tiếc. Có còn tỉ tuổi mà học-thức rộng, tính-nết tốt, ở trường đã thành ra một cô giáo rất đáng qui đáng yêu của học trò và ở ngoài cách cư xử đứng đắn và lễ phép đã làm cho cô được mọi người kính mến. Xin kính chúc cô về nhà vui-vẻ dạy học được mạnh giỏi luôn và mong con em ta trên này có ngày lại được nhờ cái giáo-dục của cô.

Ai tin. — Ông Nguyễn-khắc-Thân mới đỗ tốt-nghiệp trường Canh-nông Tuyên-quang được ít lâu thì đổi lên làm việc trên Bắc-kạn. Vì đau phải về Hanoi chữa thuốc, nay có tin lên ông đã từ trần, ai cũng có lòng buồn rầu và thương tiếc. Ông Thân năm nay mới 24 tuổi, trong sự làm việc và giao-thiệp, ông đã tỏ nhiều tính nết rất đáng khen, nhà-nước mất một người giúp việc giỏi, ta mất một người bạn tốt. Vậy xin có lời chia buồn cùng với gia-quyến đương khóc ông rất là thảm-thiết!

VIỆC KINH-ĐÔ

Trồng cây hai bên đường thiên-lý. — Từ rày về sau, sự giao thông càng ngày càng thêm nhiều thời cách chuyên chở đi lại trên con đường thiên lý cũng đường bản xứ, càng ngày thêm đông nhiều. Hai điều ấy sẽ có thời đường thiên-lý cũng đường bản-xứ tất phải tu chỉnh lại cho tử-tế rộng rãi mới được thuận-tiện.

Về khoản tu-chỉnh và giữ gìn đường sá thời mấy tháng trước đã có tờ thông tư của quan Khâm-sứ Trung-kỳ nói đến mà bản quán đã lược đăng tường tất ; nay lại đến khoản trồng cây ở trên đường thiên-lý và đường bản-xứ thời quan Khâm-sứ đã có thương đồng với viện Cơ-mật và thông-tư cho các quan Công-sứ các tỉnh nói về việc trồng cây và nhờ rộng thêm đường. Trong tờ thông-tư ấy nói về việc trồng cây thời có điều khoản đại lược như sau này :

1° Lựa giống cây : những cây có trái hoặc có dầu và gỗ nó có thể dùng vào trong các việc kiến trúc công tác.

2° Ưong hạt cây và khi đem ra trồng.

3° Những khúc đường nguyên đã có vườn tược cây cối hai bên thời nên giảm bớt không trồng cây vô ích.

4° Những chỗ thường thêm cây mới thường lấn vào giữa tim đường thời phải thay đổi lại cho rộng rãi.

5° Chỗ nào đáng và không đáng trồng lắm nơi con đường quanh quẹo thời phải thông thế nào cho người cầm máy xe điện khỏi lắm lối vì cây cối che tối tầm. Những cây cối trồng trên đường phải hỏi ý-kiến sở Lục-lộ giữ phần chuyên trách xem xét cho nhưt định. — Các quan Công-sứ và quan Annam, tổng-lý, sở Kiểm-lâm, các học-hội chung nhân dân, ai có lòng tốt mà giúp vào việc trồng cây thời sở Lục-lộ đều công nhận cả. Sở Ấy chỉ tổ bày về cách thức và nhờ có mọi người phụ công giúp sức vào

Những phí tổn trồng cây thời chi vào ngân sách về khoản đạo lộ. Nếu sở Kiểm-lâm cần sự trồng cây mà trồng ở hai bên đường cũng tiện cho sở ấy, thời phí tổn đó sở ấy phải chịu. Nếu người ngoài được phép trồng cây và có sở Lục-lộ coi sóc, ngày sau cây ấy có trái được hưởng lấy hoa lợi, thời phí tổn trồng cây các người đó phải chịu v. v.

Nếu từ rầy về sau đường sá được như cách ấy thời sẽ có nhiều sự tiện lợi cho xã hội nên mừng lắm thay !

Tin nước lên xuống

Trên sông Hồng-hà

	7 Sept. hồi 6 giờ	8 Sept. hồi 6 giờ
Lao-kay	79.11	78.91
Yên-bay	28 00	27 60
Viétri	11.86	11.51
Hanoi	7.65	7 46
Vạn yên	6.00	5 60
Hòa-bình	4 85	4 60
Tuyên-quang	2.80	2.55
Phủ đoan	18.24	18 09
Phú Yên-bình	0 50	0.70

Trên sông Thái-bình

	7 Sept. hồi 6 giờ	8 Sept. hồi 6 giờ
Thái-nguyên	19.17	20.05
Lẫm	3.90	3 90
Pal Lạng-thương	2.71	2 54
Đáp-cầu	2 78	2 66
Phả-lại	2 85	2 19

Bà Isis

Hai ngày hạ giá

Từ khi bà ISIS tới Hanoi, người đến nhờ bà xem đông lắm, nên bà định tính một giá riêng cho những nhà đã tìm bà, mà vì đông khách quá chưa nhờ bà xem cho được. Vậy trước khi bà ISIS đi nơi khác, bà định giảm giá xuống như sau này :

Xem tướng 5 p. và đoán số (Cristal Gazing) 7 p. 50. Giá ấy là một cái giá riêng trong hai ngày mà thôi, là ngày thứ bảy và ngày chủ-nhật 9 và 10 Septembre, sáng từ 9 giờ đến 11 giờ 30, chiều từ 3 giờ 30 đến 6 giờ, tại Hanoi-Hôtel phòng số 11.

Ta chớ bỏ qua cái dịp tốt này mà không đến nhờ bà xem cho. Hàng mấy trăm người đến nhờ bà xem, ai cũng lấy làm đẹp lòng bà đã cả.

Bốn bà đến nhà xem cũng được. Bà có một người thông ngôn biết tiếng Pháp và tiếng Việt rất rõ bà.

Xin nhắc lại rằng : Chỉ có hai ngày là ngày thứ bảy và ngày chủ-nhật này là lấy nửa tiền mà thôi.

XIN XEM CHỚ KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ ma lắm ra không đòi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài tử rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54 Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

祭 SĂN-NHIÊN 祭

Tối thứ sáu :

TRÁI DUYÊN KHÓN ÉP

Làm cho chí tái chí tam, làm ra đỏ nào nai lại vào ngàm ấy thôi. Tố-Hương bị năm ...ửa bảy lọc, mà cũng không sao mà làm đặt được cái lương-duyên của nàng với gã Lãng-Vân. Nghĩ cũng lạ thật.

Tối thứ bảy :

NGỌC-VÒ-HÀ

Lấy ba chữ Ngọc Vò-Hà mà đặt tên thì cũng đã biết là một quyển sách có gái đức hạnh kiêm toàn, sắc tài hẳn hữu. Nhưng hiềm vì mà hồng nhiều nỗi truân truyện, mà ngọc lành đợi giá lại trải biết bao nhiêu là nỗi lầm than, một nén bút qui,

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 6 đến thứ ba 13 Septembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

LA FEMME PANTÈRE

Bi hài-kịch rất hay và rất ý-nhị, dài 5 hồi

Hồi I, II và III

Nghỉ

Hồi IV và V

Phim : LA FEMME PANTÈRE

CẢNH PHIÊN LƯU CỦA CÔ MABEL

Rất buồn cười

Tuần lễ sau :

« L'AIGLONNE » và phim **« CHẲNG CHARLOT ĐI CHƠI »**

Từ 1er Avril giờ đi

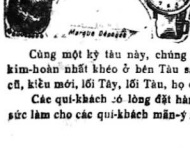
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八廿牌門省蒲百內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như : ngọc-thạch, hổ-phách, mật huê cùng nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố, xin mau đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đắc biệt, mà dù mua cho ít nhiều mặc lòng, nhất luật đối đãi, tinh giá thật rẻ.

Công một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới thỉnh thêm được vài tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu cũ, kiểu mới, lối Tây, lối Tàu, họ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho các qui-khách mãn-ý mới nghe.

2032

Thương giới tân văn

Ngày 8 Septembre 1922

Giá bạc

Khe Nhà-nước. 71.10
Nhà Ngân-hàng. 71.10

Tàu tới tàu đi

Tàu *Cordillère* mang thư sang Pháp, đến ngày 9 Septembre ở Haiphong mới chạy đi Saigon. Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe-lửa 20 giờ 7 phút tối ngày 8 Septembre.

Tàu *Sanghoi* mang thư ở Pháp sang, ở Saigon đã chạy ra Ba ngòi, Qui-nhơn, Tourane và Haiphong ngày 4 Septembre

Tàu *Angers* ở Pháp sang, chừng ngày 11 Septembre thì tới Haiphong.

Gương soi

Rất đẹp, rất khéo, rất rẻ

Có nhiều thứ nhơn nhỏ; mặt phẳng và nổi cạnh; thứ nào cũng có khung chạm, thiếp vàng.

Xin quí khách đến hiệu

QUẢNG-HƯNG-LONG

Số 79, Phố hàng Bồ, Hanoi

MAU MAU KẺO HẾT

CHEVEUX

Embellit, Conserve & Sauve

PAR L'USAGE DU MERVEILLEUX

Pétrole HAHN

DẦU XỨC TÓC THƯỢNG HẠO HẠNG:

Dùng nó sạch dầu — Mượt tóc

Tót tóc ra — Hết gầu

Các qui-khách đến thọ hãi xin cứ bao xức thử dầu nóng

Chai thật đẹp. . . . 14fr.50
Chai lớn. 6.00
Chai nhỏ. 3.75

Mua sau chai thì được giá hạ

BÁN TẠI:

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

(Nhà Gò-đa cũ)

Trên gác có bày đồ chơi

2074

Những chứng đã kể trên kia sinh ra có độ là bởi vì sấu máu. Phải bệnh thì ngừa ngáy rất là khó chịu Muốn chóng khỏi nên dùng thuốc:

Dépuratif Richelet

mà các lương-y cả toàn-cầu điều cho là công-hiệu nhất. Dùng nó thì bệnh dù mới hay lâu cũng điều khỏi cả; chẳng những được các chứng ấy mà thôi lại trừ cả các chứng đau xương nhức đầu.

LỌ ĐẠI-LÃO chỉ 6 đồng một ngày là khỏi — 1 tháng

Thuốc này có bán ở các hàng tạp-hợp to

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Bệnh hao mòn, kém sức, yếu đuối, đều là những bệnh người ta thường hay mắc phải, vì lắm lúng quá hay lo nghĩ nhiều. Bổ làm cho kém lắm chân huyết đi mà chính chân huyết ấy cũng lại còn yếu đi nữa. Vậy ta cần phải bồi bổ ngay vào chân huyết, Muốn bồi bổ cho chân huyết thì không còn thuốc gì hay bằng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai). Thuốc này vừa bổ vừa chống khỏi bệnh yếu đuối, mỏi mệt, xốn mắn, hao mòn sau khi mới khỏi bệnh sốt rét, những bệnh lâu năm.

Thuốc này làm cho chân huyết bình phục lại như thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Ốm lâu sau khi ở cữ mà dùng thuốc này thì cũng tối lắm, bổ bắt cứ mọi đường hay sức khỏe.

Các ông bác-sĩ đều bảo thuốc này là một thứ thuốc rất tốt để chữa khỏi bệnh cho hàng nghìn hàng vạn người.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

2050

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đến bản-quán, thì cần biết nói số tiền ở từ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán ký, để cho người làm để tìm kiếm. Xin các ngài thường hay kỳ tên vào tên, hoặc thêm quê, không sau độc được, thành ra nhiều thư bản-quán không biết nơi mà trả lời.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌ'P

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BORNER-CARD, vị các thứ đau mắt

THUỐC SOLSTION R. chữa đứng HOLEE đề chữa e-phiệt

SOLUTION R. HOLEE

2 $ 50 một chai

Phàm mọi nơi — Hiệu đứng thuốc này phải mà đem giả Hiệu người Pháp thì mới có đủ mua được.

Goutte « RÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ óc, bổ thần-kinh, một thứ thuốc làm mạnh gì.

Mấy chứ bán-hiệu hay bán:

Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 916. Trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-mé SIROP PECTORAL đặc-sở, nổi-tiếng.

Thuốc lào chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lộn hiệu MONTÈS

thuốc nổng = 2 $ 00 lọ 20 viên

thuốc thạch = 0 $ 30 một chai

Thuốc này chuyên trị: chẳng bị mọi bệnh về đường tiểu-tiện, thuốc này hay lắm, nhất là khi bệnh đang đau nhức nhiều, nước đau buốt, giọt ra máu, uống thuốc này đều mau sẽ lấy lại mạnh như thường.

Goutte « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh đau bộ phận, hoặc là khi bệnh bệnh đau đều nhức nhiều, nước đau buốt, giọt ra máu, uống thuốc này đều mau sẽ lấy lại mạnh như thường.

ĐỒ BUỘC THUỐC

có DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MÔ-SẺ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-làm hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*

Bán chụp và bán lấy

Rửa ảnh và bán lấy

« THUỐC BỔRÉ »

1 $ 00 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai rất hay, mà thuốc này rất bổ thần kinh, uống thuốc này cho lợi mau! Dùng thuốc khác thì uống cho phải uống thuốc này thì mấy chốc khỏi hẳn được; thuốc này rất hay, rất quí; ai không hại gì đến sự tính dục, lại bổ sức cho người ai bệnh. Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn thì 2 $ 00 mà thôi.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CAFÉ, RESTAURANT

HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ

Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Á và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

Một tin mừng cho các hiệu xe

Công-ty đồng xe « SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS », 7, Boulevard Bobillot, Hanoi, mới có hàng bán Pháp sang nhiều lắm, bán hạ tới 50 % xin tính giá buôn như sau này

		Trước bán	Bây giờ
Trục xe cao su	mỗi chiếc	25 $ 00	14 $ 00
Vành bánh khoan rồi	— đôi	13 00	6 00
Tay hoa cả mũ 5c	— trăm	12 00	3 50
Ốp tây	— đôi	16 00	8 00
Vải cả cuống rộng 1 m 20	— thước	3 20	2 50
Vải da đóng tạp	— thước	3 00	2 50
Lốp Michelin	— đôi	15 00	13 00
Ruột Michelin	— đôi	6 00	4 50

Còn nhiều thứ hàng nữa cũng có giá, không kể được xuống dưới 7 francs thì là tính giá khác.

Cứ viết thư hỏi PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI

Số 7, cạnh trường Y viện — Giây nói số 75

2008

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ ở CHỢ HIẾU

Ô tô *YÊN-LÝ* chạy hết 3 giờ rưỡi sáng sớm chuyến xe lên tỉnh nhất ở Hiu-chợ và ở Vĩnh ra, ở Chợ-Hiếu (Phủ-Qui) đi hết 1 giờ chiều rồi ga Yên-Lý về Vinh và Bến-thủy.

Ô CHỢ-HIẾU (Phủ-Qui) đi hết 1 giờ chiều rồi ga Yên-Lý về Vinh và Bến-thủy.

ĐƯỜNG VINH VỀ HUẾ

Ô *VINH* đi hết 4 giờ sáng rồi Đông-hà vừa kịp chuyến xe tiếp vào Huế.

Ô ĐÔNG HÀ ra hết 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lên thứ chiều ở Huế ra.

Auto-Postals

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ tháng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm, các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đôngbà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ-Hiếu thì đánh giây thép ra **PHẠM-VĂN-PHI** Yên-Lý gare; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho **PHẠM-VĂN-PHI** Đông-hà gare.

2072

KEM

HIỆU

BERTHUIN

Xoa thứ kem này thì da dẻ được mềm mại, chả khác gì nhung vậy

PACHOD Frères & Cie LYON

2050

No 179

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-BỐ-MỤC *dịch thuật*

Lệ-minh-đường thấy cậu *Mạnh-khôi*, liền đưng dậy ẵm lên lòng mà bảo rằng:

— Cháu tôi bây giờ đã lớn tây ngẫn này rồi!

Phương-thị nói:

— Cháu nó bẩn-thỉu lắm, xin cô-nương đặt xuống, kẻo lấm cả áo bào.

Lệ-minh-đường nói:

— Không hề chi!

Mạnh-khôi cứ ngẩn mặt ra nhìn, *Lệ-minh-đường* cười mà bảo *Mạnh-khôi* rằng:

— Hiền-diệt không hiểu ta là cô-nương.

Lệ minh-đường lại bảo *Phương-thị* rằng:

— Hiền-diệt trông mặt-mũi khôi-ngô lắm, cũng dòng thư-hương nhà ta, sau này chắc được hiển-đạt, thật là nhà ta có phúc vậy.

Phương-thị cười mà bảo rằng:

— Không dám mong hiền đạt cho lắm, chỉ cần được như cô-nương làm đến thừa-tướng thì thôi.

Mọi người đều cả cười. *Lệ-minh-đường* chọn ngay món ăn ngon, gắp cho cậu *Mạnh-khôi*, rồi đặt xuống đất. *Hàn* phu-nhân bảo *Lệ-minh-đường* rằng:

— Từ nay trở đi, bẽ ta cho người gọi thì con nên đến ngay.

Lệ-minh-đường nói:

— Nghĩa phụ mẫu kia, con còn biếu-dưỡng, huống chi thân-mẫu cho gọi, khi nào con lại không đến. Nhưng cha mẹ chớ cho nhà *Hoàng-phủ* biết, nếu tiết-lộ ra thì con không đến nữa, xin cha mẹ chớ trách con.

Hàn phu-nhân nói:

— Con nói có lẽ phải! Nhưng *Hoàng phủ thiếu-hoa* cũng là người tốt, đêm ngày mong nhớ con lắm, sao nỡ lòng nào.

Lệ-minh-đường nói:

— Con vẫn thường cùng *Hoàng-phủ-thiếu hoa* uống rượu nói chuyện, cái tình đằm-thắm, có phần lại hơn vợ chồng. Huống chi lại có bức tranh của con ở đấy, cũng đã cho chàng được vui lòng, chàng không xét đó thôi, chứ như thế cũng là con bội-tình lắm.

Hàn phu-nhân khen phải. Bấy giờ mặt trời đã xế về tây, *Lệ-minh-đường* đứng dậy cáo-từ. Lại bắt mạch và kê cho *Hàn* phu-nhân hai đơn thuốc nữa, rồi mới xin về. *Lệ-minh-đường* dặn vợ chồng *Mạnh-sĩ-nguyên* rằng:

— Trước mặt công-chúng, cha mẹ cứ nên thể-lễ như thường thì mới cho được mất thiên-hạ.

Mạnh-sĩ-nguyên khen phải. Cha con *Mạnh-sĩ-nguyên* tiễn *Lệ-minh-đường* ra khỏi rồi, quay vào nhà trong, gọi các nữ-tỳ mà bảo rằng:

— Hễ đứa nào tiết-lộ việc này ra thì ta sẽ đánh chết!

Các nữ-tỳ vâng lệnh. Lại nói chuyện *Lệ-minh-đường* về đến tướng-phủ, vào chào *Lương-giám*. *Lương-giám* nói:

— Ngày mai là ngày chọn quan chánh chủ khảo. Ta cuag *Mạnh-sĩ nguyên* đều già-cả quá, có lẽ triều-đình lại cử hiền-tể làm chánh chủ-khảo mà thôi, cho nên ta phải sai người mời về, để sửa-soạn đồ đạc sẵn. Có sao đến bây giờ hiền-tể mới về?

Lệ-minh-đường nói:

— Tiện-tể đã dặn lệnh-viên thu-xếp sẵn-sàng cả rồi. Nhân vì *Mạnh-sĩ nguyên* phu nhân hôm nay bệnh-tình đã hơi yên, có lưu tiện-tể ở lại uống rượu, tiện-tể không thể từ-chối được, thành ra mãi đến bây giờ mới về.

Lương-giám nói:

— Nên thu-xếp sẵn rồi thì hay lắm.

Lệ-minh-đường trở vào trong phòng, thuật chuyện cho nàng *Tố-hoa* nghe. Nàng *Tố-hoa* mừng-rỡ nói rằng:

— Xưa nay tôi vẫn không dám nói, nhưng thiết tưởng lão-gia cùng tiểu-thư nguyên là thần-tình chi-thân, nên tương-nhớ mới phải, để khiến cho hai tuần khỏi phải lo-phiền.

Lệ-minh-đường nói:

— Xưa nay chị vẫn nghi em là người bất hiếu, không ngại gì đến cha mẹ, nhưng không biết rằng ngày nay tương-nhớ tại tiết thế nào rồi cũng bại-lộ, thật là một cái hại rất to!

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Lão gia và phu-nhân tất sao cũng giấu kín cho tiểu-thư, khi nào lại tiết-lộ được.

Lệ-minh-đường nói:

— Nay đã tương nhận, tất phải tiết-lộ. Khi đã tiết-lộ rồi, bấy giờ chị sẽ biết em là người cao-kiến. Các đồ đạc tiễn trường, chị đã sửa-soạn cho em chưa?

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Sửa-soạn sẵn-sàng cả rồi. *Lương* thừa-tướng cũng sợ tiểu-thư quên việc ấy, cho nên cai người sang gọi về.

Sáng hôm sau, *Lương-giám* và *Lệ minh-đường* cùng nhau tiến triều. Quan Lễ-bộ thượng-thư là *Diêu-đông-sơn* qui xuống tâu với vua *Thành-tôn* rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ, năm nay nhân lễ « Lạo tiền đại-thọ » của Hoàng-thái-hậu, triều đình có lệ mở ân-khoa, các cô-tử thiên-hạ đã tiến Kinh sư cả. Hôm nay đã là ngày mồng 6 tháng 2, xin bệ-hạ chọn cho một vị đại-thần làm chánh chủ-khảo, để đến ngày mồng 8 này sẽ tiến trường.

Vua *Thành-tôn* cười mà phán rằng:

— Lại còn phải chọn ai nữa. Trong nghề văn-chương, *Lệ* thừa-tướng đã nổi tiếng là « Phi-hồ tướng-quân », thì học-hơn cả mọi người, vậy trẫm cử *Lệ* thừa-tướng làm chánh chủ-khảo.

Lệ-minh-đường sụp lạy mà tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ, kẻ hạ-thần còn trẻ nổi lắm, sợ không xứng đáng, vậy xin bệ-hạ chọn người khác.

Vua *Thành-tôn* nói:

— Tiên-sinh là người tài học, về lại thanh-liêm, trẫm vẫn có lòng tin xưa nay, bất-tất phải từ-chối.

Lệ-minh-đường vâng mệnh. Vua *Thành-tôn* lại cử quan Lễ-bộ thi-lang là *Âu-dương-tân* làm phó chủ-khảo. Hai quan chánh, phó chủ-khảo đều bái mạng lui ra, rồi trở về nhà sửa-soạn đồ-đạc. Lại nói chuyện *Lệ-minh-đường* về đến tướng-phủ, *Cảnh* phu-nhân (vợ *Lương-giám*) hỏi rằng:

— Sao hiền-tể hôm nay về sớm thế, hay là đã được cử làm chánh chủ khảo đó chăng?

Lệ minh-đường nói:

— Vâng! triều-đình đã cử tiện-tể làm chánh chủ-khảo.

Cảnh phu-nhân mừng mà nói rằng:

— Nếu triều-đình cử phu-quân ta làm chánh chủ-khảo thì trường-ốc nhà ta lại phải tị-hiềm, không ứng-thí được. Nay triều-đình cử hiền-tể làm chánh chủ-khảo thì trường-ốc nhà ta sẽ có hi-vọng về đường công danh.

Lệ-minh-đường nói:

— Trường-ốc nhà ta vốn là người học rộng, chắc được đỗ cao, hà-tất nhọc-nhằn phải lo ngại.

Lệ-minh-đường trở vào trong phòng, bảo nàng *Tố-hoa* rằng:

— Ngày nay em lại được làm chánh chủ-khảo, khiến cho e Môn-sinh mến thiên-hạ », thế là thỏa lòng.

(Còn nữa).

Cuộc tổ l'insertion

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN